

Н.В.Рощина, к.е.н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Л.С.Борданова, к.е.н., ст.викладач кафедри теоретичної та прикладної економіки,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ І ПРИРОДНИХ ЯВИЩ НА СТАН МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

У статті виявлені фактори, які впливають на валютний курс, проаналізовано вплив деяких політичних, соціальних та природних явищ на стан валют на міжнародному валютному ринку, розглянуті конкретні приклади такого впливу. У результаті дослідження було визначено, що соціальні, політичні та природні явища можуть мати як негативний, так і позитивний вплив на курси валют. Основними непередбачуваними факторами, що найбільш істотно відзначаються на котировках, було визнано стихійні лиха, публічні виступи керівництва держави, а також воєнні дії, у яких країна бере участь.

Ключові слова: валютний ринок, котировки, політична нестабільність, міжнародний валютний ринок, економічні показники.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Щодня на міжнародному валютному ринку здійснюється кілька мільйонів операцій, а сумарний грошовий еквівалент за цими операціями оцінюється у мільярди доларів. Тому дослідження особливостей його функціонування та факторів, що впливають на його ефективність є надзвичайно актуальною темою у сучасному економічному світі та обговорюється трейдерами і аналітиками по всьому світі. Міжнародний валютний ринок наразі є чи не найбільш обговорюваним об'єктом в сучасному економічному світі, варто зазначити, що інтерес до міжнародного валютного ринку проявляють не тільки люди, чия професійна діяльність напряму пов'язана з ним, але й аматорами. Популярність торгівлі на валютному ринку пояснюється багатьма факторами. З психологічної точки зору, жага ризику та перспектива отримання «швидких грошей» привертає все більшу кількість трейдерів. З іншого боку, валютний ринок – це не хаотична гра з певними правилами; в його основі лежать певні закони та зв'язки, вивчивши які можна стати успішним трейдером. Пошук нових закономірностей та логічних зв'язків і є основним напрямком

досліджень на сучасному ринку міжнародному валютному ринку.

Отже, для успішної діяльності на міжнародному валютному ринку необхідно чітко розуміти, які фактори і як саме впливають на котировки валют. Вивчення зв'язку між різними економічними та зовнішньо-політичними подіями та курсами валют є основним завданням в рамках даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дана проблематика та її основні аспекти розглядаються українськими та зарубіжними авторами, а насамперед: В.М. Кочетковим, Ф. О. Журавкою, А. В. Колдовським, В.А. Костюком, А.В. Стригуною, Н. Е. Бодровою,, У.І. Моторнюким, У.П. Гуцуляком, О.І. Лупуляком та ін. Проте, не дивлячись на те, що дане питання досліджуються багатьма фахівцями у сфері фінансових ринків, перманентна зміна екзогенних умов господарювання потребує постійного моніторингу та аналізу для подальшого урахування зазначених подій під час прогнозування на валютному ринку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу політичних, соціальних і природних явищ на стан міжнародного

валютного ринку з подальшою можливістю імплементації наведених результатів під час прогнозування валютного курсу.

Теоретико-методологічним базисом роботи є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо дослідження впливу екзогенних факторів на стан валютного ринку. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як: системний підхід, методи аналізу та синтезу, методи узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Міжнародний валютний ринок було засновано у 1976 році, коли всі країни світу відмовилися від золотого стандарту і перейшли на ямайську систему, при якій курси валют встановлюються не державою, а ринком [3]. Досвідчені трейдери виділяють два види факторів, що впливають на курс валют – прогнозовані і не прогнозовані. До прогнозованих факторів належать внутрішні економічні показники країни, які публікуються в суворо означений час і значення яких можна передбачити за допомогою певних математичних і статистичних методів, спираючись на наявні дані. До таких факторів належать [2, 3]: завершення фінансового року показники ВВП; рівень інфляції; стан ринку праці (рівень безробіття); показники ринку нерухомості; наявність виборчої компанії; загальнонаціональні свята; період відпусток; політичні події.

Планування трейдингової стратегії на підставі очікуваної публікації новин щодо цих факторів називається торгівлею на новинах. Суть торгівлі на новинах полягає в тому, щоб підписувати угоди в період публікації важливої макроекономічної статистики та заробляти на зростаючій волатильності та трендових імпульсах, які можуть сформуватися в цей період. Більшість відомих стратегій торгівлі на новинах спираються на новини щодо таких макроекономічних показників, як індекс зміни ВВП, індекс споживчих цін, індекс ділової активності і показники зайнятості, а також на рішення щодо монетарної політики та протоколи засідань центрального банку [5].

Експерти вважають за краще не робити гучних заяв щодо далекого майбутнього, а прогнозувати значення перерахованих вище

величин на короткострокові періоди. Це обумовлено тим, що чіткі алгоритми розрахунку застосовні лише в умовах стабільності економіки, коли вона перебуває у відносно статичному стані. Значні коливання економічної сфери можуть істотно вплинути на стан валюти, а врахувати їх в процесі прогнозування практично неможливо. породжують ці значні економічні коливання не прогнозовані чинники, такі як політична нестабільність, соціальні явища і природні катастрофи. При цьому важливо пам'ятати, що чим більше розвинена економіка країни, тим більше вона стійка до впливів зовнішніх факторів [6].

Вплив не прогнозованих чинників на валютний ринок тісно пов'язаний із поняттям *геп* або *розриву ринку*. Суть гепу полягає в тому, що в момент початку періоду перерви в торгівлі значення курсу значно відрізняється від значення в момент завершення цього періоду. На **міжнародному валютному ринку** геп є більш рідкісним явищем, ніж на фондовому або товарному ринках, так як перерви в роботі відбуваються не щодня, а з п'ятниці на понеділок. Для того, щоб уберегти себе від непередбачених ситуацій, на цей період трейдери хеджують (страхують) свої позиції. Основними інструментами хеджування прийнято вважати так звані фінансові деривативи, термінові біржові контракти – опціони і ф'ючерси [8]:

- опціон надає можливість зафіксувати право купити або продати в майбутньому обраний актив за заздалегідь встановленою ціною;

- ф'ючерс надає можливість зафіксувати зобов'язання купити або продати в майбутньому обраний актив за заздалегідь обумовленою ціною.

Дуже часто трапляється так, що подія, яка впливає значним чином на курс валюти, розташовується на межі прогнозованих та не прогнозованих чинників. Яскравим прикладом такого явища служать вибори. Безумовно, вибори призначаються на певну дату, і учасники ринку очікують що вони можуть суттєво змінити ситуацію на міжнародному валютному ринку, однак передбачити результат виборів, хоча ймовірність досить висока, іноді неможливо. Так, наприклад, несподівана перемога Дональда Трампа на виборах Президента Америки в 2016 році [7]. Весь світ, чекаючи перемоги Хіларі Клінтон, яка спричинила б зростання курсу

долара (як прогнозувалося після численних публічних виступів і дебатів обох кандидатів), запанікував, дізнавшись про перемогу її конкурента і поспішив позбутися від долара за низькою ціною, щоб «урвати хоч що-небудь». Справа в тому, що експерти порівнювали президента Трампа з неминучим падінням долара, тому дрібні та середні гравці міжнародного валютного ринку, не будучи досить досвідченими та не знаходячи ніякого підступу, просто тверезо відреагували на результати виборів в США. Однак великі гравці, які зберегли на руках валюту, виграли, так як прогнозованого обвалу долара не відбулося [6].

Не тільки заплановані та строго регламентовані політичні події (вибори глави держави або місцевого самоврядування) впливають на курс національної валюти. Непередбачені та поспішні вибори відіграють надзвичайно важливу роль на валютному ринку. Особливо, якщо ці події супроводжуються опором з боку населення, що проявляється у вигляді протестів і революцій [1]. Головна причина падіння курсу валюти в цьому випадку – це невизначеність, яка лякає трейдерів. Ніхто не може заздалегідь передбачити результат ситуації і те, як він відіб'ється на економічному стані держави [5]. Тому трейдери вважають за краще позбавлятися від нестабільних грошей, тим самим знижуючи їх вартість на міжнародному валютному ринку.

Політична діяльність глав держав є не менш вагомим фактором, що визначає валюту на ринку, ніж виборча кампанія. Офіційні заяви, інтерв'ю можуть знайти свій відгук у зміні курсу національної валюти як в позитивну, так і в негативну сторону [7]. Повертаючись до питання виборів в США 2016-го року, варто зауважити, що після оголошення результатів та повернення позицій долара, експерти роблять свої прогнози щодо американської валюти, спираючись на стратегію внутрішньої та зовнішньої політичної діяльності Дональда Трампа. Так, виходячи з основних напрямків політики президента [7], а саме: введення мораторію на прийом співробітників в виконавчі органи влади; 5-річну заборону на лобювання персоналу управління і перехідної адміністрації; зміцнення зовнішньополітичних зв'язків як з Європою, так і з Росією; активну участь в міжнародній боротьбі

з ПІЛ; контроль питання щодо іммігрантів (перегляд законодавства та створення так званих міст-притулків); економісти припускали незначні коливання долара, причому скоріше в негативну сторону [7].

Що стосується неофіційної політичної діяльності, тут можна навести приклад того, як курс долара похитнувся після скандалу 42-го президента США Біла Клінтона. У зв'язку із подальшим після цього скандалу імпичментом президенту долар різко впав, оскільки з'явилася проблема невизначеності щодо нового президента США та, відповідно, нової політики країни [11].

Військові дії, як парадоксально це не звучить, можуть спричинити як негативний, так і позитивний вплив на динаміку курсу валют. З одного боку, розруха та невизначеність всередині країни змушують владу кидати всі наявні ресурси на подолання військового конфлікту і на підтримку рівня життя громадян. Так як зовнішньоекономічна діяльність припиняється, то і валюта відповідної держави неминуче падає на міжнародному валютному ринку. Наприклад, початок війни в Перській затоці (17 січня 1991 року) ознаменувався значним падінням курсу франка по відношенню до долара США [11]

Прикладом позитивного впливу військових дій на валюту країни може служити бомбардування американської морської військової бази Перл Харбор в 1941 році. Після цієї трагедії Америка офіційно вступила в Другу світову війну, що стало початком відновлення економіки країни після Великої Депресії. У зв'язку з активним розвитком військової промисловості, яка після війни продовжувала активно набирати обороти в мирному руслі, а також завдяки віддаленості США від епіцентру військових подій, ВВП країни до кінця Другої світової війни збільшився у два рази [10] у порівнянні з показниками на 1941 рік. Оскільки США стали осередком основних золотовалютних запасів, це дозволило зміцнити долар і стало поштовхом до встановлення його як нової світової валюти.

Природні катаклізми та різні стихійні лиха (землетруси, повені, торнадо та урагани) також мають значний вплив на стан курсу валюти тієї чи іншої країни. Зв'язок природних і економічних

явищ пояснюється декількома факторами, серед яких [1]:

1. *Проблеми з інфраструктурою.* При виникненні стихійного лиха з економічної точки зору в першу чергу порушується інфраструктура регіону, що в значній мірі обмежує виробничі та споживчі можливості регіону. Кошти на відновлення системи беруться з урядових і приватних фондів в той час, як вони могли б бути спрямовані на економічно вигідні проекти (експорт, інвестування в національне виробництво, розвиток прибуткових сфер економіки регіону тощо) [1].

2. *Скорочення споживчих витрат.* Неможливість експортувати товар з постраждалого регіону, а також зростаюча недовіра до виробника тягнуть за собою неминуче падіння національної валюти [1].

3. *Очікуваний час відновлення.* Багато експертів часто збільшують очікуваний час відновлення регіону після руйнувань, що були викликані природними катаклізмами. У зв'язку з цим трейдери будують стратегії торгівлі таким чином, щоб скоріше позбутися від постраждалої валюти, поки з неї можна хоч щось отримати. Це є каталізатором процесу знецінення валюти [1].

Наприклад, коли на початку березня в Японії стався масштабний землетрус, який оцінювався сейсмологами в 8,8 балів, курс ієни знизився по відношенню до долара так само, як основний індекс японської фондової біржі Nikkei 225 [9]. За даними на 9:00 11 березня японська валюта впала до 83,15 ієни за долар, хоча за день до того долар

оцінювався в 82,9 ієни, індекс Nikkei 225 до завершення торговельної сесії в Японії впав на 1,7% – до 10254,43 пункту.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Валютні курси на міжнародному валютному ринку визначаються як прогнозованими факторами (макроекономічними показниками, очікуваними новинами і політичними явищами), так і непрогнозованими, спонтанними явищами (природними катаклізмами, поведінкою і заявами політичних діячів), причому вплив останніх може бути як позитивним, так і негативним. У даній статті були виявлені причини впливу непрогнозованих чинників на курси валют та наведені конкретні приклади позитивного та негативного впливу деяких подій на котирування валют. Отримані результати надають можливість урахувати вплив наведених вище факторів під час прогнозування валютних курсів на міжнародному валютному ринку.

Підводячи підсумки, слід зазначити, що побудова стратегії торгівлі на міжнародному валютному ринку можлива на короткострокові періоди, виходячи з можливих непередбачуваних явищ і невизначеності, яку вони за собою тягнуть. Досвідчені трейдери іноді вдаються до торгівлі на новинах, базуючись на власному досвіді або інсайдерській інформації, однак гравцям-аматорам слід спиратися на фундаментальні фактори та теоретичні основи ринку

Список літератури

1. Информационно-аналитический портал и форекс брокер ForexTimes, «Как глобальные события влияют на валютный рынок» URL: <https://www.forextimes.ru/foreks-stati/kak-globalnye-sobytiya-vliayut-na-valyutnyj-rynok> (дата звернення 01.02.2018).
2. Форум MMGPedia, «Как политика влияет на курсы валют Форекс» URL: <http://mmgp.ru/blog/politika-kursyi-valyut/> (дата звернення 21.01.2018).
3. Форекс-трейдер TeleTrade, «Что такое рынок Форекс?» URL: <https://www.teletrade.ru/novice/chto-takoe-forex> (дата звернення 21.01.2018).
4. Обучающий интернет-сайт для трейдеров ForexLabor, «Торговля на новостях Форекс» URL: <http://forexlabor.info/blog/torgovlya-na-novostyah-forex/> (дата звернення 22.01.2018).
5. Портал о финансовых рынках equity.today, «Торговля на новостях – полное руководство» URL: <https://equity.today/torgovlya-na-novostyah.html> (дата звернення 22.01.2018).
6. Форекс-блог Forexone, «7 правил успеха со стратегией торговли на новостях Форекс»: URL: <http://forexone.club/torgovlya-forex/7-pravil-uspeha-so-strategiej-torgovli-na-novostyah-foreks> (дата звернення 23.01.2018).
7. Новостной портал Вести. Экономика, «Политика Трампа и падение долара» URL: <http://www.vestifinance.ru/articles/80304> (дата звернення 02.02.2018).
8. Торговая платформа Instaforex, «Хеджирование валютных рисков: инструменты и стратегии» URL: <https://www.instaforex.com/ru/hedging> (дата звернення 22.01.2018).

9. Новостной портал РИА Новости, «Иена дешевеет к доллару, индекс Nikkei упал после землетрясения» URL: <https://ria.ru/economy/20110311/344802833.html> (дата звернення 21.01.2018).
10. Учебный портал Studme.org, «Экономика США после Второй мировой войны» URL: https://studme.org/18520902/politekonomiya/ekonomika_ssha_posle_vtoroy_mirovoy_voyny (дата звернення 02.02.2018).
11. Кияница А. С. Фундаментальный анализ финансовых рынков. – СПб.: Питер, 2005. – 288 с.
12. Информационный портал «Вести», «Опубликован топ-10 скачков курса доллара в Украине с 1996 года» URL: <https://vesti-ukr.com/infografika/132726-opublikovan-top-10-skachkov-kursa-dollar-v-ukraine-s-1996-goda> (дата звернення 22.01.2018).

References

1. Informational and analytical portal and forex broker ForexTimes, «How global events affect the currency market», available at: <https://www.forextimes.ru/foreks-stati/kak-globalnye-sobytiya-vliyayut-na-valyutnyj-rynok> (Accessed 1 February 2018).
2. MMGPedia Forum, «How the policy affects the Forex exchange rates», available at: <http://mmgp.ru/blog/politika-kursyi-valyut/> (Accessed 21 January 2018).
3. Forex-trader TeleTrade, «What is the Forex market?», available at: <https://www.teletrade.ru/novice/chto-takoe-forex> (Accessed 21 January 2018).
4. Training website for traders ForexLabor, «Trade on Forex news», available at: <http://forexlabor.info/blog/torgovlya-na-novostyah-forex/> (Accessed 22 January 2018).
5. Portal about financial markets equity.today, «Trade on the news – a complete guide», available at: <https://equity.today/torgovlya-na-novostyah.html> (Accessed 22 January 2018)
6. Forexone Forex Blog, «7 rules of success with the strategy of trading on Forex news», available at: <http://forexone.club/torgovlya-forex/7-pravil-uspeha-so-strategiej-torgovli-na-novostyah-foreks> (Accessed 23 January 2018).
7. News portal Vesti. Economy, «Politics, Trump and the falling of the dollar», available at: <http://www.vestifinance.ru/articles/80304> (Accessed 2 February 2018).
8. Instaforex trading platform, «Hedging of currency risks: tools and strategies», available at: <https://www.instaforex.com/ru/hedging> (Accessed 22 January 2018).
9. News portal RIA Novosti, «The Yen is cheaper to the dollar, the Nikkei index fell after the earthquake», available at: <https://ria.ru/economy/20110311/344802833.html> (Accessed 21 January 2018).
10. Learning portal Studme.org, «The US economy after World War II», available at: https://studme.org/18520902/politekonomiya/ekonomika_ssha_posle_vtoroy_mirovoy_voyny (Accessed 2 February 2018).
11. Kiyanitsa, A.S. (2005), «The fundamental analysis of financial markets», St. Petersburg, Peter, 288 p (Accessed 22 January 2018).
12. Information portal «Vesti», «published top-10 jumps in the dollar rate in Ukraine since 1996», available at: <https://vesti-ukr.com/infografika/132726-opublikovan-top-10-skachkov-kursa-dollar-v-ukraine-s-1996-goda> (Accessed 22 January 2018).

N.V.Roshchina, *PhD in Economics, associate professor, associate professor of Department of Theoretical and Applied Economics, National technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Politechnic Institute»*

L.S.Bordanova, *PhD in Economics, senior lecturer of Department of Theoretical and Applied Economics, National technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Politechnic Institute»*

The influence of political, social and natural phenomena on the state of the international foreign exchange market

The article identifies the factors that affect the exchange rate, and analyzed the influence of some political, social, and natural phenomena on the state of currencies in the international foreign exchange market, considered specific examples of such influence. The study determined that social, political and natural events can have both negative and positive effects on currency rates. The main unpredictable factors, the most significantly different in the quotes, it was considered natural disasters, public statements of the leadership of the state, as well as military action, in which the country participates.

Keywords: the foreign exchange market, quotes, political instability, international currency market, economic indicators.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2017 р.